

До спеціалізованої вченої ради Д 26.236.03

Інституту держави і права

імені В. М. Корецького НАН України

вул. Трьохсвятительська, 4, м. Київ, 01001

ВІДГУК

опонента – доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста України Наливайко Лариси Романівни на дисертацію у вигляді наукової доповіді (захист наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії) Кубка Андрія Євгеновича на тему: «Державний інтерес у публічному та приватному праві (теоретико-методологічне дослідження)», поданої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень»

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Проблематика державних інтересів є вкрай актуальною для розвитку юридичної науки, удосконалення законодавства і правозастосовної практики, правової системи країни в цілому. Особливо значення державних інтересів зростає в умовах сьогодення, коли українська держава знаходиться в умовах війни, що супроводжується посяганням на фундаментальні інтереси держави. Це, в свою чергу, зумовлює на доктринальному і нормативному рівні запровадження нових підходів до вирішення низки проблемних питань, безпосередньо пов'язаних із державними інтересами, в тому числі їх інтерпретацією, взаємодією з інтересами приватного, колективного, суспільного характеру, правовими способами їх захисту тощо.

Проблеми розуміння державних інтересів та правових механізмів їх забезпечення безпосередньо пов'язана із сферою захисту прав людини, включаючи міжнародно-правовий рівень. Необхідність забезпечення державних інтересів зумовлює застосування з боку державної влади заходів обмежень прав і свобод людини, що викликає необхідність оцінки таких заходів з точки зору як національно-правових, так і міжнародно-правових гарантій

захисту прав і свобод, в тому числі відповідності цих заходів засадам верховенства права, законності, пропорційності, належного балансу між цілями держави і захистом фундаментальних прав і свобод людини. Тому проблема інтересів держави, в тому числі підходів до їх розуміння, визначення місця в правовій системі і засобів забезпечення впливає на функціонування гарантій захисту прав і свобод людини та, в більш широкому сенсі, засад верховенства права.

Дослідження державних інтересів має важливе науково-теоретичне і практичне значення і в контексті розробки проблематики відповідальності держави перед людиною. Саме переслідуючи мету захисту державних інтересів органи державної влади застосовують заходи обмежень прав і свобод, що в разі неправомірного застосування цих засобів призводить до відповідальності держави на національно-правовому та міжнародно-правовому рівні. При цьому дії держави по захисту державного інтересу, що супроводжуються втручанням у приватні права, нерідко стають предметом оцінки з боку національних і міжнародних юрисдикційних установ щодо відповідності гарантіям захисту прав і свобод, встановленим як у національному законодавстві, так і в міжнародному праві. Тому, наукова інтерпретація категорії державного інтересу є ключовим чинником побудови теоретичних підходів до розуміння державно-владних заходів обмежень прав і свобод, правомірності цих заходів, а відтак і відповідальності держави за порушення гарантій прав людини, що, своєю чергою, виступає провідним аспектом сучасного розуміння принципу правової держави.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконано відповідно до Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020, Переліку пріоритетних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2011 р. № 942 та від 22 серпня 2018 р. № 641 зі змінами від 3 травня 2023 р., науково-дослідних тем Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України:

«Правовий прогрес: запити громадянського суспільства» (01.2017-12.2019, державний реєстраційний номер РК 0117U002697), «Роль правової доктрини в реформуванні національної правової системи: запити – підходи – рішення» (01.01.2020-31.12.2021, державний реєстраційний номер 0119U103206), «Оптимізація правотворчої діяльності: теоретико-прикладні засади» (I кв. 2022 – IV кв. 2024, державний реєстраційний номер 0121U114449).

Мета та завдання дисертаційної роботи. Метою дисертаційної роботи є теоретико-методологічне дослідження сутності державного інтересу в публічному та приватному праві. Мета дисертаційної роботи розкривається через вирішення дослідницьких завдань, серед яких: розкрити історичні та гносеологічні витoki інтересу як правової категорії, проаналізувати методологічні засади дослідження інтересів у публічному та приватному праві, визначити форми та особливості співвідношення інтересів у публічному та приватному праві; визначити місце категорії «державний інтерес» у категоріальному апараті сучасної теорії держави і права; розкрити природу і ознаки держави як носія інтересів у публічному та приватному праві, окреслити структурну характеристику завдань держави як носія інтересів у публічному та приватному праві, дослідити функціональний механізм забезпечення державного інтересу в публічному та приватному праві; проаналізувати природу формування державного інтересу в публічному та приватному праві, розкрити природу державного інтересу як діалектичної взаємозалежності державних та суспільних потреб та можливості їх задоволення правовими засобами, що визначає його аксіологічну характеристику, визначити ознаки державного інтересу в публічному та приватному праві, дослідити місце державного інтересу в системі дотичних категорій; визначити особливості публічного та приватного права як інтегрованої сфери забезпечення державних інтересів, дослідити механізм забезпечення державного інтересу в публічному та приватному праві, включаючи його ознаки і поняття; розкрити принципи функціонування механізму забезпечення державного інтересу, а також юридичні обмеження його застосування в публічному та приватному праві;

розкрити природу та ознаки відповідальності держави в механізмі забезпечення державних інтересів, визначити підстави відповідальності держави у зв'язку із забезпеченням державних інтересів, дослідити реалізацію юридичної відповідальності держави в механізмі забезпечення державних інтересів.

Такий комплексний підхід надав автору можливість дійти системних висновків при визначенні результатів і обґрунтуванні низки нових положень, які мають важливе значення для юридичної науки і практики.

У рамках цих та інших поставлених у дослідженні теоретичних завдань, автор формулює об'єкт і предмет свого наукового пошуку.

Об'єкт та предмет дисертаційного дослідження чітко визначені і відповідають обраній темі дисертаційної роботи. Об'єктом дисертаційного дослідження є суспільні відносини, пов'язані з діяльністю держави із забезпечення державного інтересу в публічному та приватному праві. Предметом дослідження виступають теоретико-методологічні засади державного інтересу в публічному та приватному праві.

Структура дисертаційної роботи є логічною і послідовною, відповідає меті і завданням дослідження. Наукова доповідь узагальнює результати наукових досліджень автора, відображає зміст, наукову новизну отриманих результатів та основні авторські висновки, викладені в монографії, за результатами якої вона підготовлена. Наукова доповідь складається з анотації, списку опублікованих праць за темою дисертації, змісту, вступу, де подано загальну характеристику дисертації, у тому числі наукову новизну докторської дисертації, узагальненого змісту основних авторських ідей та результатів п'яти розділів і 16 підрозділів монографії, висновків та додатків. Монографія складається із вступу, п'яти розділів, які містять 16 підрозділів, висновків, списку використаних джерел.

Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації підтверджується методологією

дослідження, використаною нормативною базою, фундаментальною теоретичною та емпіричною основою дослідження.

Методологічну основу дисертаційної роботи становить система філософських підходів, загальнонаукових, спеціально-наукових та міждисциплінарних методів пізнання, використання яких забезпечило комплексне, об'єктивне та системне дослідження. Автором застосовано діалектичний, історичний, системно-структурний, формально-юридичний, порівняльно-правовий, прогностичний та інші методи. Вдалих вибір методів дослідження, аналіз і синтез наукової літератури, нормативно-правових актів та узагальнення отриманої інформації дозволив реалізувати мету дослідження та виконати поставлені завдання.

Нормативну основу дослідження становлять Конституція України, правові акти Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, акти міжнародних організацій та органів Європейського Союзу. Емпіричну основу дослідження становить практика органів державної влади та органів місцевого самоврядування України, практика Конституційного Суду України і судів загальної юрисдикції України, практика законопроектної роботи, рішення Європейського суду з прав людини, інших міжнародних судів, міжнародних арбітражів, іноземних судових установ, а також практика міжнародних організацій, включаючи установи Ради Європи та Європейського Союзу.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність. Аналіз дисертаційного дослідження Кубка А. Є. свідчить про те, що воно є самостійною, цілісною, завершеною науковою працею, являє собою результат проведеної дисертантом комплексної всебічної науково-теоретичної розробки проблеми державного інтересу та його функціонування у публічному та приватному праві. Результати

дисертаційного дослідження характеризуються належним рівнем обґрунтованості, актуальності і наукової новизни.

Матеріал у дисертаційній роботі викладено логічно і послідовно, її положення є обґрунтованими і системними. Дисертація має логічну структуру, є внутрішньо узгодженим, завершеним та забезпечує цілісне розкриття зазначеної дисертантом наукової проблематики. Зміст дисертаційної роботи дає підстави для висновку, що завдання дослідження були успішно виконані, мету дослідження досягнуто.

Висновки і рекомендації в дисертаційній роботі аргументовані, мають належний рівень обґрунтування і базуються на комплексному аналізі автором значної кількості літературних джерел вітчизняної і зарубіжної науки, нормативних актів, національної і міжнародної судової практики. Достовірність наукових результатів дослідження було досягнуто дисертантом завдяки вдалому застосуванню наукового інструментарію, використанню ряду загальнонаукових і спеціальних методів, серед яких загальнонауковий діалектичний метод, а також історичний, системно-структурний, формально-юридичний, порівняльно-правовий, аналітичний, прогностичний метод.

Наукова новизна дисертаційної роботи є результатом застосування автором належного методологічного інструментарію в ході аналізу різних аспектів досліджуваної проблематики. Серед положень наукової новизни дисертаційного дослідження слід виділити такі:

- визначено систему ознак держави як носія інтересів у публічному та приватному праві, до яких належать: багатоаспектний характер діяльності держави, системність органів державної влади, усвідомлення необхідності обмеження повноважень демократичної держави, інтеграція держави в міжнародно-правові інституції;

- запропоновано розуміння інтересу як чинника формування об'єктивного права, як об'єкта правової охорони і захисту, як передумови суб'єктивного права, як предмета збалансування в праві, а також як фактора протидії неправомірній діяльності;

- сформульовано підхід до державного інтересу як об'єктивного явища державно-правової дійсності, що відображає зв'язок потреб держави і суспільства з можливістю їх задоволення виключно правовими засобами;

- розроблено визначення державного інтересу як правової категорії, що відображає публічно визнану державою об'єктивну необхідність задоволення державних і суспільних потреб структурованими релевантними правовими засобами;

- визначено систему ознак державних інтересів, ґрунтуючись на розумінні природи і завдань сучасної української держави та її правової системи, характерною особливістю якої є інтегрованість у міжнародно-правові структури, включаючи міжнародно-правові зобов'язання, що формує якісно нові умови функціонування державних інтересів;

- обґрунтовано поняття механізму забезпечення державних інтересів як багаторівневої системи нормативних правових засобів цілеспрямованої послідовної (стадійної) реалізації й захисту державних інтересів системою державно-правових інституцій;

- запропоновано розуміння юридичної відповідальності держави як необхідного елемента механізму забезпечення державних інтересів; розкрито дихотомічну природу відповідальності держави в механізмі забезпечення державних інтересів, яка відображає можливість відповідальності держави як у національному правопорядку, так і в міжнародних юрисдикційних інституціях.

Аналіз змісту дисертаційної роботи свідчить, що в ній послідовно і системно досліджено державний інтерес у публічному та приватному праві, а також механізм його забезпечення.

У першому розділі дисертант розглядає інтерес у публічному та приватному праві як явище правової дійсності, включаючи його історична та ґносеологічні витоки, методологічні засади дослідження, а також форми співвідношення інтересів у публічному та приватному праві. Заслуговує на підтримку підхід автора, за яким при дослідженні державних інтересів запропоновано використання універсального поняття інтересів як усвідомлених

потреб матеріального й нематеріального характеру, які передбачають наявність засобів їх реалізації та захисту.

Другий розділ присвячено дослідженню держави як носія інтересів у публічному та приватному праві. Розкрито значення держави як носія інтересів у публічному та приватному праві, включаючи теоретико-методологічний аналіз держави як носія інтересів з огляду реалізації її функцій і виконання завдань. Запропоновано класифікувати завдання держави як носія державних інтересів на первинні й похідні завдання. У дослідженні розкрито функції держави як носія інтересів у публічному та приватному праві у сфері законодавчої, адміністративної й судової діяльності.

У третьому розділі проведено аналіз природи державного інтересу в публічному та приватному праві, включаючи його ознаки та співвідношення із інтересами дотичних категорій. Запропоновано поняття та ознаки державного інтересу як правової категорії. Слід підтримати розроблений автором підхід до державного інтересу як об'єктивного явища державно-правової дійсності, що відображає зв'язок потреб держави й суспільства з можливістю їх задоволення правовими засобами. Актуальним є запропоноване дисертантом визначення державного інтересу як правової категорії, що відображає публічно визнану державою об'єктивну необхідність задоволення державних і суспільних потреб структурованими релевантними правовими засобами.

У четвертому розділі дисертаційної роботи розкрито проблематику забезпечення державного інтересу в публічному та приватному праві, досліджуються публічне і приватне право як сфери забезпечення державного інтересу, механізм забезпечення державного інтересу в публічному та приватному праві. Важливими є сформульовані автором положення про те, що при застосуванні такого механізму ефективність забезпечення державних інтересів органами держави вимагає дотримання державою певних принципів, у тому числі принцип врахування зовнішніх чинників, принцип співставлення можливих засобів забезпечення державних інтересів, принцип прогнозованості можливих засобів забезпечення державних інтересів. Водночас використання

механізму забезпечення державних інтересів органами законодавчої, виконавчої та судової влади обмежено такими чинниками, як вимоги законності, пропорційності, верховенства права; захист прав людини; положення сучасного міжнародного права. Цікавими є розроблені автором поняття і система ознак правового механізму забезпечення державних інтересів, який запропоновано визначати як багаторівневу систему правових засобів цілеспрямованої послідовної реалізації й захисту державних інтересів системою державно-правових інституцій, що характеризується ознаками стадійності, нормативності, інституційності, цілеспрямованості та багаторівневості.

П'ятий розділ містить дослідження питань юридичної відповідальності держави в механізмі забезпечення державних інтересів і включає аналіз природи, ознак та підстав такої відповідальності, а також її реалізації. Заслужують на підтримку розроблене автором поняття підстав відповідальності держави в механізмі забезпечення державних інтересів: підстава відповідальності держави – це вчинення державою порушення державних інтересів, яке полягає в заподіянні державою шкоди державним інтересам або в невиконанні чи в неналежному виконанні державою обов'язку забезпечення державних інтересів, що виражається невжиттям або недостатнім вжиттям заходів із встановлення або ідентифікації державних інтересів, із визначення наявних чи потенційних загроз цим інтересам або в незастосуванні чи в неналежному застосуванні правового механізму забезпечення державних інтересів.

Заслужують на підтримку такі основні **висновки**, положення і пропозиції, обґрунтовані у дисертаційній роботі Кубка А. Є., які становлять вагомий внесок дисертанта у розвиток теоретико-правових досліджень проблем державного інтересу в публічному та приватному праві:

- інтерес, який є усвідомленою потребою матеріального чи нематеріального характеру, яка передбачає наявність засобів її реалізації, має розглядатися як залежність між потребами та можливістю їх задоволення

правовими засобами. Інтерес є складною структурованою категорією, що включає необхідні матеріальні й нематеріальні потреби суб'єкта інтересу, усвідомлення цих потреб та можливі необхідні й придатні засоби їх задоволення, у чому й полягають основні характеристики й природа інтересу в його правовому розумінні;

- інтерес у публічному та приватному праві виступає багатоаспектним явищем, що необхідно враховувати й при науковому аналізі державних інтересів. Інтерес виступає чинником формування об'єктивного права; об'єктом правової охорони й правового захисту; передумовою суб'єктивного права; чинником, що впливає на характер правореалізації; предметом збалансування в праві; а також фактором протидії неправомірній діяльності;

- державний інтерес у публічному та приватному праві набуває особливих властивостей не лише як формальної правової категорії, а й як феномена правової системи – державного інтересу, який вимагає забезпечення відповідними правовими засобами. Природа й ознаки держави впливають на сучасне розуміння державного інтересу і його властивостей, які становлять взаємопов'язаний комплекс. Цей комплекс встановлених властивостей обумовлений багатоаспектним характером діяльності держави, системністю її органів, трансформацією суспільства й відповідних теоретичних уявлень про роль держави; усвідомленням необхідності обмеження повноважень демократичної держави, інтеграцією держави в міжнародно-правові інституції, а також функціонуванням держави в надзвичайних умовах;

- ознаками державного інтересу є структурованість, об'єктивність, публічність, релевантність засобів забезпечення, а також державне визнання. Державний інтерес слід розглядати як об'єктивний та визнаний державою інтерес, який заснований на загальносуспільних (публічних) потребах і релевантний до цих потреб з точки зору правових засобів їх реалізації та спрямований на виконання первинних завдань держави. Відповідно державний інтерес – це об'єктивне явище державно-правової дійсності, що відображає зв'язок потреб держави й суспільства з можливістю їх задоволення правовими

засобами, а з правової точки зору державний інтерес постає як правова категорія, що відображає публічно визнану державою об'єктивну необхідність задоволення державних і суспільних потреб структурованими релевантними правовими засобами;

- механізм забезпечення державних інтересів становить систему правових засобів, спрямованих на реалізацію й захист державних інтересів, яка функціонує через діяльність державного механізму та в рамках механізму правового регулювання. Механізм забезпечення державних інтересів, крім ознаки стадійності, має ознаки нормативності (наявність правових норм), інституційності (наявність державних інституцій), цілеспрямованості (наявність мети й завдань), багаторівневості (забезпечення на всіх рівнях держави). Відповідно механізм забезпечення державних інтересів – це багаторівнева система нормативних правових засобів цілеспрямованої послідовної (стадійної) реалізації й захисту державних інтересів системою державно-правових інституцій;

- ефективне функціонування механізму забезпечення державних інтересів потребує дотримання сукупності принципів як базових положень, яким мають відповідати юридичні засоби реалізації й захисту державних інтересів. До принципів функціонування механізму забезпечення державних інтересів належать: врахування зовнішніх чинників; співставлення можливих засобів забезпечення державних інтересів; прогнозованість засобів забезпечення державних інтересів;

- застосування державною владою механізму забезпечення державних інтересів обмежується вимогами верховенства права, законності, пропорційності, захисту прав людини, а також нормами міжнародного права, що впливає на визначення кола правових засобів, які мають використовувати в межах механізму забезпечення державних інтересів, а також впливають на характер застосування правових засобів у конкретних правовідносинах;

- необхідний елемент механізму забезпечення державних інтересів – це юридична відповідальність держави, основою якої є підстави її настання.

Відповідальність держави в межах її діяльності із забезпечення державних інтересів є складовою загального інституту відповідальності держави, який формувався під впливом історичних процесів державотворення та рецепції міжнародно-правових стандартів відповідальності демократичних держав. Розуміння сутності відповідальності держави в рамках забезпечення державних інтересів має враховувати, з одного боку, ознаки інституту відповідальності держави, до яких належать демократизм, конституційність, обмежувальний характер, універсальність, інтегрованість, структурність, історичність, а з іншого – природу державних інтересів як явища об'єктивного й динамічного одночасно;

- підстави відповідальності держави у сфері забезпечення державних інтересів мають ознаки спеціальної суб'єктності, багатоаспектного характеру об'єктивної сторони, суб'єктної багатоваріантності, універсальності, а також надмірності зволікань при ухваленні рішень і можуть бути класифіковані за кількома критеріями: за характером порушення державних інтересів, за стадіями процесу забезпечення державних інтересів, за нормативною конкретизацією, за формами поведінки держави, за формами зв'язку із правовою системою держави, за ступенем суб'єктної конкретизації.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження. Практичне значення отриманих результатів, обумовлюється тим, що висновки та пропозиції, обґрунтовані в роботі, можуть бути застосовані у: *науково-дослідній роботі* – для подальших теоретичних розробок проблем забезпечення державного інтересу в публічному та приватному праві, функціонування державного механізму і здійснення повноважень органами державної влади; *правотворчій діяльності* – для удосконалення законодавства щодо діяльності держави і реалізації повноважень державних органів, спрямованих на забезпечення державних інтересів та підвищення ефективності їх забезпечення; *освітньому процесі* – під час викладання курсів лекцій та розробки навчальних програм із дисципліни «Теорія держави і права», а також похідних від неї

спеціальних курсів («Міжнародний захист прав людини», «Законодавчий процес та правотворчість»).

Підготовлені автором рекомендації використані в роботі Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (Лист № 82д9/9-2026/47181 від 04.03.2026), в освітньому процесі Факультету права та міжнародних відносин Державного університету «Київський авіаційний інститут» (акт впровадження № 13/18 від 18.03.2026).

Повнота викладу результатів дисертаційного дослідження та наукових положень у публікаціях у фахових виданнях за темою дисертації. Наукові здобутки дисертанта повною мірою відображаються в його наукових публікаціях у фахових виданнях України та іноземних держав, в тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Основні положення, висновки та пропозиції, сформульовані в докторській дисертації, відображено у 33 наукових публікаціях (із них 3 у співавторстві), серед яких 1 одноосібна монографія (за результатами її опублікування здійснюється захист наукових досягнень і підготовлено наукову доповідь), 18 статей, опублікованих у наукових фахових виданнях України з юридичних наук, 2 статті, опубліковані у наукових періодичних виданнях інших держав, 3 статті у співавторстві у закордонних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus, 1 розділ у колективній монографії, 7 наукових праць, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації, та 1 праця, яка додатково відображає результати дисертації.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Аналіз тексту монографії та наукової доповіді свідчить, що дисертаційна робота Кубка А. Є. містить результати його особистих наукових досліджень. У монографії наявні посилання на джерела у разі використання ідей, розробок, тверджень, висновків інших авторів. У дисертаційній роботі не виявлено ознак академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації результатів дослідження.

Позитивно оцінюючи актуальність обраної теми, високий теоретичний

рівень дослідження, наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, вважаємо за доцільне висловити окремі зауваження та побажання, що мають переважно дискусійний характер і можуть бути враховані у подальших наукових дослідженнях Кубка А. Є.

1. Ви зауважуєте, що державні інтереси, суспільне розуміння таких інтересів, механізм їхнього захисту впливають на функціонування правових інститутів (с. 44 монографії). Водночас, залишається поза увагою те, що на формування правових інститутів можуть впливати й інші, «недержавні» інтереси – приватні, особисті, групові тощо. Існує необхідність гармонійно узгоджувати різні інтереси й забезпечувати ефективне досягнення державних інтересів. Отож, потребує уточнення теза про те, що «співвідношення між різними соціальними інтересами визначає побудову, прийняття і застосування правових норм» (с. 45 монографії) в контексті впливу такого співвідношення лише на характер правих норм.

2. Розкриваючи ознаки державного інтересу в публічному і приватному праві (підрозділ 3.2 монографії), Ви розрізняєте внутрішні й зовнішні його ознаки (с. 209 монографії), що виправдано з огляду на предмет дослідження. Водночас не можна погодитися з тим, що об'єктивність державного інтересу виступає його зовнішньою ознакою (с. 210 монографії), адже Ви визначаєте потребу, що складає основний структурний елемент державного інтересу, як елемент, що має об'єктивний характер, а відтак об'єктивність виступає внутрішньою ознакою.

3. У підрозділі 4.3 монографії «Принципи функціонування механізму забезпечення державного інтересу в публічному та приватному праві» (с. 300-326) запропоновано систему принципів. Разом із тим, у монографії не повною мірою констатовано, чи є ці принципи специфічними саме для механізму забезпечення державного інтересу, чи вони являють собою загальноправові принципи в їх конкретному застосуванні. Яким є Ваше бачення щодо їх видової самостійності та, чим вони відрізняються від принципів правового механізму в загальнотеоретичному розумінні?

4. У підрозділі 3.3 монографії (с. 223-253) розкривається місце державного інтересу серед суміжних категорій і зазначається вплив олігархічних структур на підміну державних інтересів корпоративними (с. 204-206 монографії). У зарубіжній порівняльній літературі, зокрема, у дослідженнях з публічного права Німеччини та Польщі, цій проблемі присвячені спеціальні доктринальні конструкції, пов'язані з принципом «Gemeinwohl» (нім. – загальне благо) і «intérêt général» (фр. – загальний інтерес) у французькому праві. Яким чином, на Вашу думку, їх адаптація могла б сприяти більш чіткому розмежуванню державних і квазідержавних інтересів у вітчизняній правовій доктрині?

5. У підрозділі 3.3 «Місце державних інтересів у системі дотичних категорій» (с. 223–253) розглядається співвідношення державного інтересу з національним інтересом, публічним інтересом, суспільним інтересом тощо. Проте, в монографії не запропоновано чіткого критерію — чи ієрархічного, чи функціонального, за яким ці категорії мають розмежовуватись у правозастосовній практиці. Яким Ви бачите практичне значення проведених розмежувань і, яку із суміжних категорій вважаєте найбільш близькою до державного інтересу в юридичному сенсі?

Наведені зауваження, тим не менш, носять дискусійний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку та високий науковий рівень дисертаційного дослідження Кубка А. Є.

Висновок щодо дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень». Виходячи із викладеного вище, можна стверджувати, що дисертація у вигляді наукової доповіді (захист наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії) Кубка Андрія Євгеновича на тему: «Державний інтерес у публічному та приватному праві (теоретико-методологічне дослідження)» є самостійною завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують конкретну

наукову проблему, яка має практичне значення для сфери юридичної діяльності, для загальнотеоретичної юриспруденції.

Дисертація у вигляді наукової доповіді (захист наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії) на тему: «Державний інтерес у публічному та приватному праві (теоретико-методологічне дослідження)» відповідає спеціальності 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень», вимогам пунктів 7, 8, 9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197, Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. №40, а її автор – Кубко Андрій Євгенович, з урахуванням результатів публічного захисту, заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень».

Опонент:

**доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України,
науковий співробітник науково-дослідної лабораторії
превентивної діяльності та соціологічних досліджень
Навчально-наукового інституту підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Національної поліції України,
помічник ректора Дніпровського
державного університету
внутрішніх справ**

18.06.2026

Лариса НАЛИВАЙКО